

TAK NEVÍM
TEN VÝRAZ JE SPECIFICKY
ČESKÝ MODUS DUBITANDI.
DUBITO, ERGO SUM – POCHYBUJI
O VŠELIKÝCH HODNOTÁCH
A PRAVDÁCH – TEDY JSEM A ŽIJU.

1.

Tak nevím.

To byla první dvě slova, která jsem vyhrkl, když mi časopis STORY před časem nabídl pravidelnou spolupráci. Kdysi, jako kluk, jsem opravdu chtěl být novinářem a sloužit veřejnosti podobně, jako byl novinářem můj tatínek. Jen se mi nelíbilo pravidelně sedat k čistému papíru a psát z povinnosti. Připomínalo mi to domácí úkoly, které dodneška nenávidím. Nakonec mě ukecali, ale stejně píšu i tyhle řádky skoro vždycky až na poslední chvíli tak, jako za dob mé mladosti jsem psával ty domácí úkoly.

Tak nevím. Z těch dvou slov se potom stal titulek i refrén mých sloupků. Zdálo se mi, že vystihují přesně moje pocity při psaní: Totiž že o tom, o čem píšu, zároveň i **pochybuju**. Že se bojím vyjadřovat se kategoricky. Proto:

Tak nevím.

Teprve nedávno jsem si vzpomněl, kde jsem se důvěrně-

ji seznámil s tímto souslovím, které rád používám i v projevu nepsaném. Byla to knížka Pavla Eisnera o půvabech naší mateřštiny *Chrám i tvrz*. Nalistoval jsem si znovu, co mne kdysi na této větičce okouzlo. Stálo tam:

Tak nevím. Ten výraz je specificky český modus dubitandi. Dubito, ergo sum – pochybuji o všelikých hodnotách a pravdách – tedy jsem a žiji, napsal pan Eisner. Napsal dále:

... že je to životní moudrost národa zkoušeného, ergo zkoušeného. Životní optimismus temperovaný skepsí.

Jak se ten moudrý pan Eisner strefil. Celý život se mi to jako čistokrevnému Čechovi pere v hlavě: **Optimismus**, patrně šťastně vrozený (jinak nevím, kde bych k němu přišel), a **skepse**, získaná životní zkušeností.

Žijeme v Čechách a tu jsou oba na místě. *Optimismus* – víra, že ty příští roky budou šťastné, a *skepse*, která zbavuje optimismus slepoty a vede k opatrnosti.

Tak nevím.

**NIKDY NEZAPOMEŇTE,
ŽE MŮŽETE POTKAT JEŠTĚ VĚTŠÍHO
PITOMCE, NEŽ JSTE VY SÁM.**

2.

Naše klikaté životní cesty ustavičně protínají nezrušitelné pravdy, které jsou tak zřejmé a průzračné, že si je ani neuvědomujeme, ale které jsou nicméně stejně nezpochybnitelné, jako je třeba gravitační zákon nebo Pythagorova věta. Jsme k těm pravdám slepí, avšak ony existují. Jednu z nich mi kdysi zjevil pan Musil, můj instruktor jízdy autem.

Byl to (a doufám ještě je) velice bystrý člověk, naučil řídit auto pana Hrabala i paní Hrabalovou a taky ze mne se snažil udělat obstojného motoristu. Je to už dávno, točil jsem svůj první film, pan Musil jezdil za mnou a po natáčení mne vozil, vysvětloval a občas mi i svěřil k řízení svůj vůz. Měl fantazii a nešetřil užitečnými radami. Dodnes jsem třeba za volantem pamětliv jeho poučení, že s rychlostní pákou se má zacházet jako s dívčím kolínkem. Byl i mým andělem strážným při mé zkušební jízdě, která málem dopadla tragicky. Moje poněkud originální řešení dopravní situace před vyděšeným zkušebním komisařem tehdy pohotově vysvětlil. Řekl, že mám taneční talent a že jako

umělec mám právo předcházet karambolům jinak než normální smrtelníci. Dodnes jsem nepochopil, jak to tenkrát myslel, ale řidičský průkaz mi vystavili a mám ho dodnes.

Ale abych se vrátil k té nezpochybnitelné Pravdě, kterou mi při svých lekcích pan Musil zjevil. Zněla takto:

„Pane Menzel, nikdy nezapomeňte, že na silnici můžete potkat ještě většího pitomce, než jste vy sám.“

Je to velká a užitečná moudrost, a sedaje za volant, myslím na ni často. Teprve s lety jsem přišel na to, že ta pravda má ještě mnohem hlubší smysl, že platí i obráceně: Ten větší pitomec můžu být totiž já sám. A nemusí to být jen na silnici.

Tak nevím.

Přeberte si to, jak chcete. Mně pan Musil, aniž to tuší, předal doživotní lekci tolerance.